

Vern vipa i Hordaland

Rapport 2017

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Hordaland

Innledning

Rapporten oppsummerer vipefunnene i Hordaland for året 2017. Prosjektet ble startet opp i 2015 med initiativ fra Miljøavdelingen hos Fylkesmannen i Hordaland.

Formålet med prosjektet var å kartlegge lokaliteter i fylket og registrere antall vipper og ungeproduksjon. I tillegg omfattet prosjektet å oppsøke grunneiere for å diskutere muligheter for tilrettelegging og avbøtende tiltak i tilknytning til reir i jordbrukslandskapet.

Prosjektet har bestått av en liten prosjektgruppe, samt over tjue faste rapportører. I tillegg har fugleinteresserte personer i fylket rapportert inn funn på artsobservasjoner og i epost. Prosjektet har nådd ut til store deler av befolkningen i Hordaland gjennom flere artikler i lokalaviser og NRK Hordaland.

Hordaland har 29 lokaliteter fordelt på 19 kommuner, hvor det har vært vellykket hekking i 2017. Øvrige lokaliteter er kategorisert som trolig eller mislykket hekking. Det har kommet frem 220 dununger (pulli) totalt i 2017. I 2016 ble det observert 102 antall pulli og i 2015 61 pulli. Dette er tre svært ulike tall. 2017 har gitt gode tall og blir kommentert lengre nede.

Hvis forskningen stemmer håper vi de returnerer til hekkeplassene i Hordaland de kommende år.

Rapporten har tre avdelinger, *metode, resultater og erfaringer og råd*. 2017 rapporten avviker redaksjonelt fra rapportene i 2015 og 2016 ved at det formatmessige er minimalisert og teksten er kortfattet. I år har vipegruppen valgt å skrive områdebeskrivelsene, samt legge de inn i hoveddelen av rapporten.

Prosjektet Vern vipa i Hordaland vil bli videreført.

Vipe, *vanellus vanellus*

• • •

Vipa er en vadefugl og tilhører en familie av lofugler, *Charadrii*. Det antas at familien oppsto for 40 millioner år siden.

Vipa hekker i åpent landskap med reir i åpen grop, gjerne i tilknytning til vann.

Den legger fire egg, med en ca rugetid på 29 dager. Ungene er flyvedyktige etter ca 33 dager.

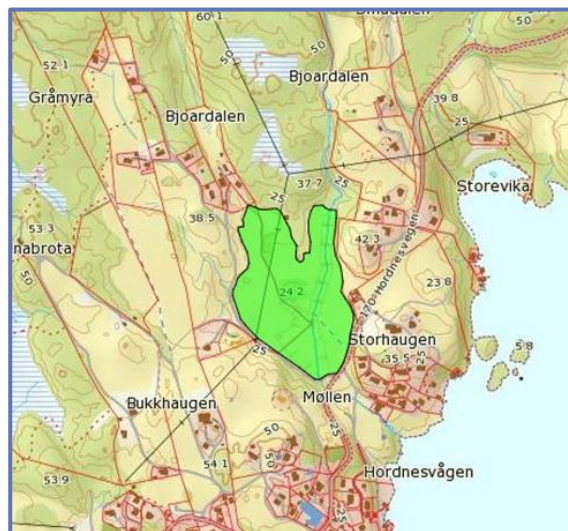
Vipa er i norsk rødliste 2015 kategorisert som sterkt truet **EN**. 50 – 80% reduksjon siste 10år/3 generasjoner.

Metode

Observasjoner av vipa i perioden mars til juli er registrert i artsobservasjoner. Registreringene er datagrunnlaget for resultatene i denne rapporten. Datakvaliteten er ujevn, det mangler kjønn og alder på mange funn, samt at noen lokaliteter ikke er fulgt opp fra vipenes ankomst til ungene er flygedyktige. På bakgrunn av det, må antallene ansees for å være estimater. Erfaringer gjennom prosjektets tre år viser også at tidsfaktoren, den tid man bruker i området, er lav. Vipene er uopphørlig på vakt og varsler ungene tidlig slik at de får tid til å gå i skjul. I enkelte områder kan ungeproduksjonen være høyere enn det som blir rapportert.

Etter tre år med systematiske observasjoner er de viktigste lokalitetene i fylket identifisert. Oddvar Heggøy i LRSK¹ Hordaland har startet arbeidet med å lage polygoner for å systematisere rapporteringene i artsobservasjoner. I enkelte lokaliteter har det vært en blanding av private og offentlige lokalitetsnavn, noe som har komplisert dataanalysen. I 2018 skal vipeobservasjonene rapporteres med de nye polygonene med tilhørende navn.

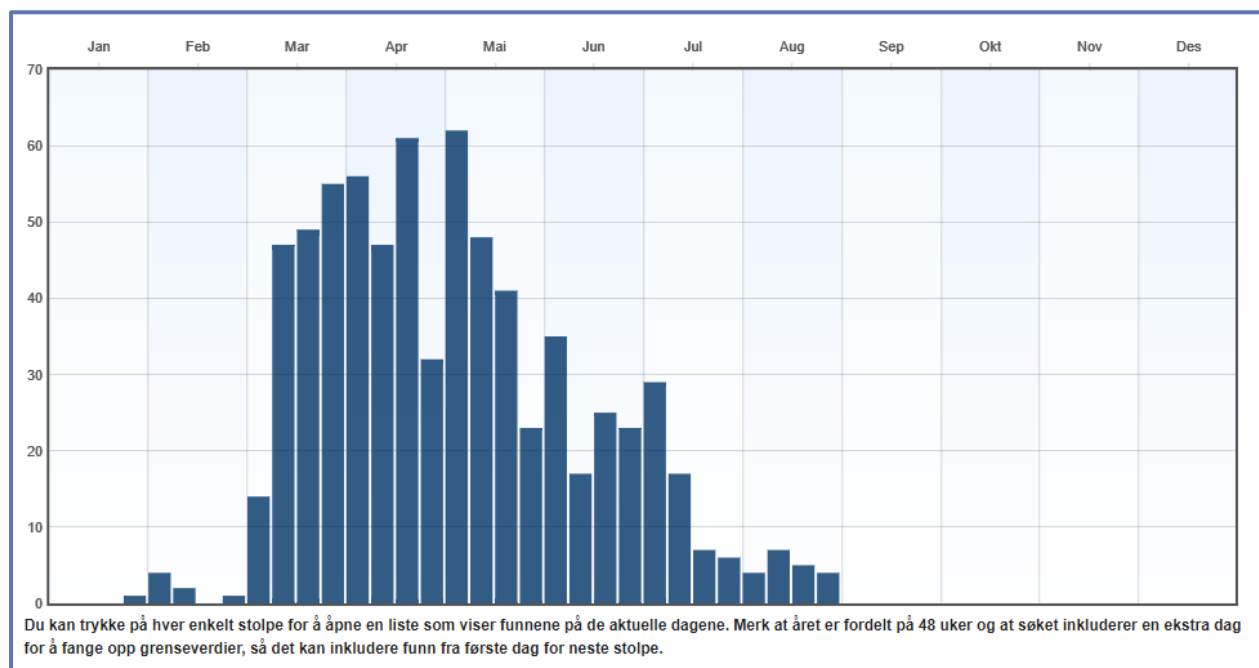

De endelige resultatene har kommet frem gjennom analyse av alle rapporterte vipefunn i artsobservasjoner, leserinnlegg i Facebookgruppen, «Vern vipa i Hordaland» og innkomne eposter. I artsobservasjoner ble det definert et eget prosjekt, hvor vi ønsket all rapportering, dette har bare delvis blitt fulgt opp, derfor har vi benyttet alle vipedata. Innenfor hver lokalitet har prosjektgruppen definert maks antall vipper, minimum og maksimum på antall rugende hunner og pulli. I tillegg har vi sett på om voksne vipper har vært i området over tid. Det kan gi en indikasjon på at det er unger i området, men har vært skjult for observatør. De faste rapportørene for de ulike lokalitetene i kommunene har blitt kontaktet for å kvalitetssikre estimatene.

¹ Lokal rapport og sjeldenhetskomite

Observasjoner

Vipetellinger har vært gjennomført i 19 kommuner i Hordaland i 2017. Det er lagt inn 731 observasjoner i artsobservasjoner av vipe, voksenfugl, 1k og pulli. Tallgrunnlaget sammen med innkomne eposter og innlegg på egen gruppe i Facebook danner grunnlaget for resultatene som presenteres i dette kapitlet.

Figuren er sakset fra artsobservasjoner og viser det totale antall vipper som er registrert i de ulike månedene. Ut i fra figuren kan vi trekke ut en særdeles god rapportering i mars og april. Deretter er antall registrerte vipper fallende. I hekkeperioden er hunner på reir vanskelig observerbar, etter klekking går ungene raskt i skjul etter varsling fra adulte. Når ungene nærmer seg flyvedyktig alder, ca 29 dager, er det mulig å observere antall 1k.

En av søylene i diagrammet er det verdt å kommentere. I løpet av perioden 2 til 10 mai ble det lagt inn 62 observasjoner av vipe i artsobservasjoner. De ble registrert med følgende aktiviteter; *næringssøkende, observasjon i hekketid, passende biotop/par i passende hekkebiotop, rugende, pulli/nylig utfløyne unger, reir/unger, varslende/engstelig, overflygende, stasjonær, rastende*

Aktivitetene gir et variert bilde av de ulike stadiene på vipeutviklingen i fylket i en bestemt periode. Observasjonene er lagt inn i så å si alle kjente lokaliteter i Hordaland fra 2016.

Svakheten i rapporten 2017 er at det er observert 220 dununger, men kun 61 1k er rapportert i artsobservasjoner. Tallet 61 kan også inkludere 1k vipper på trekk. Et eksempel på dette er rapport om 11 rastende individer (1k) på Kollsnes, Ona 27 juli. Imidlertid er dette et område hvor vi av sikkerhetsmessige grunner ikke har adgang, så det kan ikke helt utelukkes at det hekker vipper på det store oljeanlegget eller at de kommer fra lokaliteter i Tjeldstøområdet.

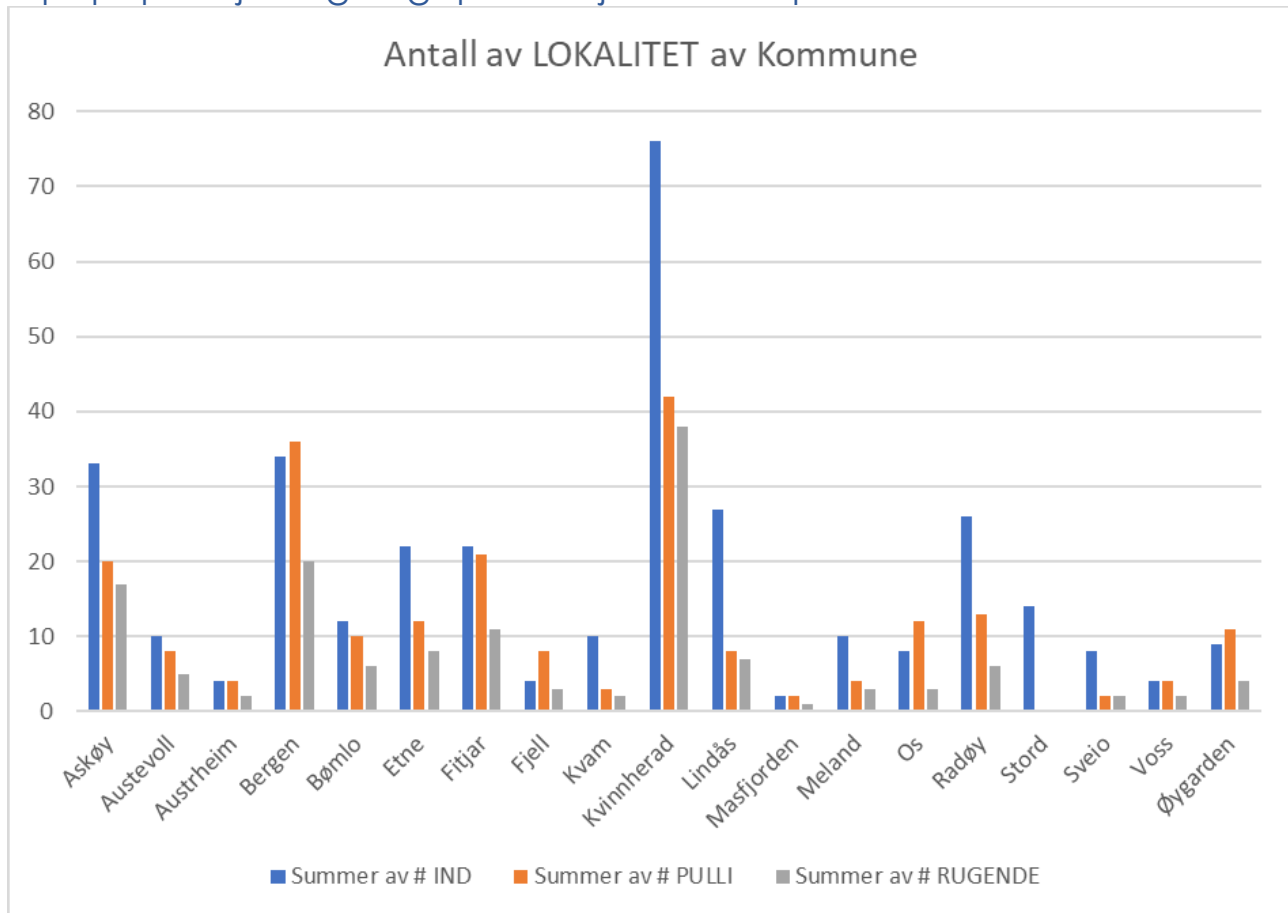
Prosjektet vil oppfordre rapportørene til også å inkludere nøyere telling av flyvedyktige unger for sesongen 2018.

Vern vipa i Hordaland

Dette er et kartutsnitt fra artsobservasjoner som viser plott med vipefunn i 2017. Det er i underkant av 50 lokaliteter fordelt på 19 kommuner i fylket. Enkelte plott i kartet inneholder nok observasjoner av samme vipere i ulike tidsperioder. Sammenfatningen i neste avsnitt er et resultat av sammenslåing av funn og gir det beste bildet, som foregående år, av vipefunn i Hordaland.

Vipepopulasjon og ungeproduksjon fordelt på kommuner i 2017

Figuren gir en grafisk fremstilling av antall voksne individer, rugende hunner og pulli fordelt på kommuner. I kommuner med flere lokaliteter er funnene summert. Tallgrunnlaget for figuren er vedlagt sist i rapporten.

Figuren ovenfor illustrerer fire forhold som er viktige i 2017;

1. Historisk viktige vipekommuner som Etne, Lindås og Voss har hatt en sterk nedgang i antall hekkende vipepar. Dette viser oversikten over for 2017. Spesielt Voss har hatt en drastisk nedgang i antall par og ungeproduksjon. Flere kommuner som Jondal, Tysnes og Fusa har ikke hatt hekkende par de siste årene.

Prosjektet konstaterer at flere hekkelokaliteter i Nordhordland ikke er godt nok fulgt opp i 2017, og vi legger derfor til grunn at det har forekommet underregistrering i området. For å bøte på dette vil prosjektet sikre seg bedre og mer systematisk oppfølging av vipelokalitetene i 2018.

2. Kvinnherad og Bergen har hatt et oppsving fra 2016 til 2017. Vi antar at det også har forkommet en underregistrering i Kvinnherad fordi vi har få rapportører i området. Derfor tror vi at oppfølgingskapasiteten av vipelokalitetene også i dette området må styrkes i 2018. Bergen har hatt et meget godt år med opptil 20 par med en ungeproduksjon på nærmere 40 unger fordelt på Unneland og Hordnes. Det har vært ideelle forhold begge plasser.

3. Askøy, Herdla har hatt en relativt lav observert ungeproduksjon i 2017. Området har vært vanskelig å ha oversikt over på grunn av høyt gras over lang tid. Dette er ikke et spesielt fenomen for Herdla, men siden området er stort og mer kupert enn en tilsynelatende kan tro, får det større konsekvenser for kvaliteten på observasjonene. Det at Herdla nå har fått et nytt fugletårn vil bedre oversikten og tellingen betraktelig neste år. Prosjektgruppen har også bestemt seg for å øke tellefrekvensen og tidsressurser i 2018.
4. Det siste forholdet figuren over viser som er verdt å påpeke er at vipelokalitetene i Bergen, Os og Øygarden er de relativt mest produktive i fylket når det gjelder flyveferdige unger.

Vipeproduksjon

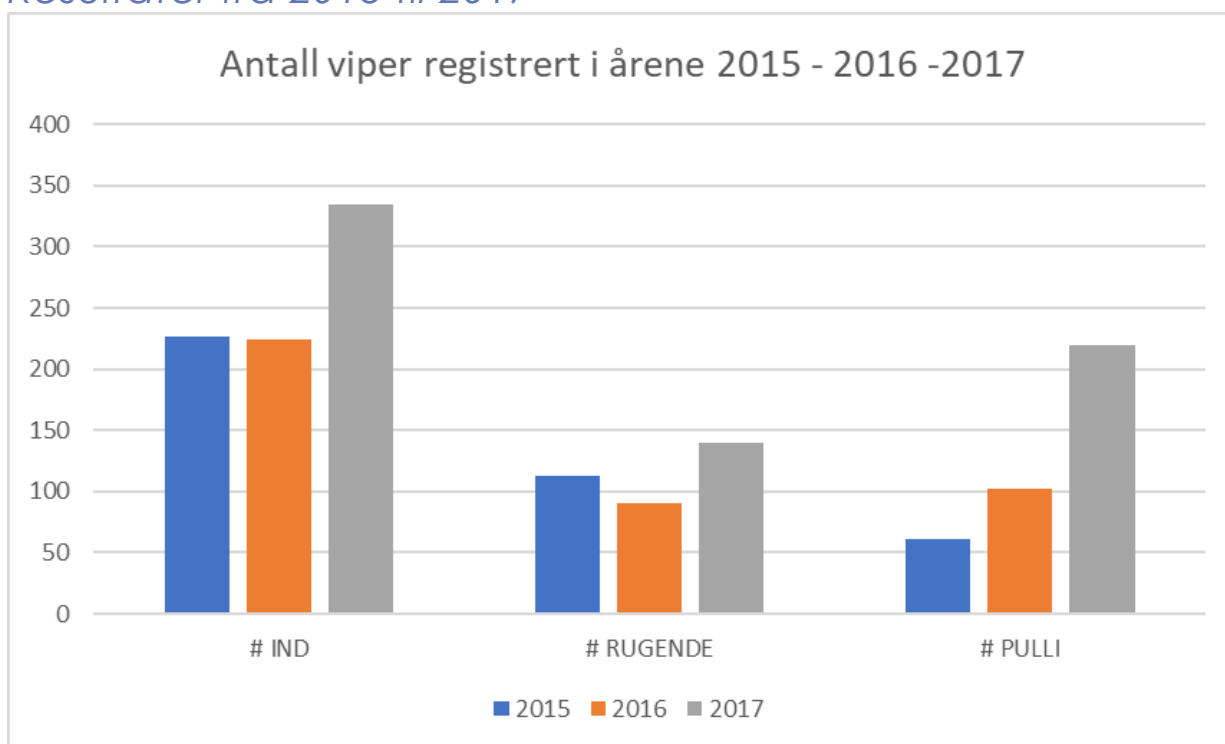
Prosjektgruppen har kommet frem til at det er fire hovedgrunner til at årets vipeproduksjon har doblet seg fra 2016 til 2017;

- ✓ Først og fremst har rapportørene gjennom sitt engasjement gjennom prosjektets tre år fått god erfaring med å observere og rapportere funn.
- ✓ I Hordaland har det vært en særdeles regnfull vår og sommer, noe som har medført sen førsteslått og dermed gode muligheter for dunungene å finne skjul.
- ✓ Regntung jord har gitt gode næringsforhold for vipene
- ✓ Gjennom samarbeidet grunneier og rapportør har grunneier blitt bedre til å ta hensyn til reir under gylling og slått.

Bildet er fra Unneland og viser hvor våt grasenga var i våres. Foto Harald Simonsen

Resultater fra 2015 til 2017

Figuren viser en grafisk fremstilling av antall voksne viper, rugende hunner og dununger (pulli). X-aksen viser antall funn. Alle funn er summert opp fra alle rapporterte lokaliteter i kommunene i Hordaland.

År	# IND	# RUGENDE	# PULLI
2015	227	113	61
2016	224	90	102
2017	335	140	220

Tabellen viser tallgrunnlaget fra artsobservasjoner for figuren ovenfor fra 2015 til 2017. I 2017 ble det totalt lagt inn 731 observasjoner av vipe i Hordaland.

Reir fra Gråmyra, Hordnes, 9. mai 2017, Foto Lars Ågren

Observasjoner pr kommune i Hordaland

Kommune	2017	2016	2015
Kvinnherad	42	15	3
Bergen	36	15	12
Fitjar	21	4	0
Askøy	20	20	12
Radøy	13	0	0
Os	12	9	3
Etne	12	4	8
Øygarden	11	4	1
Bømlo	10	5	0
Austevoll	8	9	0
Lindås	8	1	0
Fjell	8	4	2
Austrheim	4	0	0
Voss	4	0	4
Meland	4	0	5
Kvam	3	3	2
Sveio	2	9	1
Masfjorden	2	0	5
Osterøy	0	0	3
Sum	220	102	61

Ytterligere nedbrekking av funnene er vedlagt i slutten av rapporten.

Erfaringer og råd

I felt

Observasjoner i felt har tre faser, ankomst, hekking og observasjon av flyvedyktige unger. Etter analyse av årets rapporterte vipefunn i artsobservasjoner, synes det å være meget god innsats under ankomst og hekkeperioden. Det er imidlertid svært få innrapporteringer av flyvedyktige unger. Hvorvidt dette skyldes at rapportør ikke har fulgt opp under hele perioden, eller at dunungene ikke har blitt flyvedyktige, er ukjent. En annen årsak kan være at flyvedyktige unger forlater hekkelokaliteten og oppsøker andre næringsrike områder i en større radius fra hekkeområdet.

Det er også vel verdt å få med seg at etter ungene er klekt vil de selv starte næringssøk etter kort tid. I denne sårbare perioden frem til de er flyvedyktige vil de voksne vipene lede ungene til de mest næringsrike partiene i området. Jo lengre unna partiene er, jo større er dødeligheten blant ungene.

For sesongen anbefaler vi at lokaliteten og nærliggende områder blir fulgt opp jevnlig fra ankomst mars/april til juni. Det vil gi oss verdifulle data om ungeproduksjonen ble vellykket. Det anbefales videre å bruke ekstra god tid og avstand under observasjon av dununger. Vår erfaring er at vipehunnen varsler veldig tidlig slik at dunungene får gått i skjul.

Rapportering

I 2018 vil en rekke av vipelokalitetene være endret til polygoner. Disse skal benyttes under rapportering av vipene. I tillegg må det tilstrebes å rapportere bedre på aktivitet og alder. Under analyse av funn i 2017 ser det ut til at det har glippet for mange å rapportere i prosjektet «Vern vipa i Hordaland». Det letter arbeidet for prosjektgruppen om prosjektet knyttes til observasjonene.

Vi oppfordrer også de av dere som har Facebook til å legge inn bilder av områder, og ankomst av vipa. Bilder av reir skal ikke legges inn, men dununger og flyvedyktige unger går fint.

Prosjektet har hatt god dekning i flere lokalaviser gjennom sesongen. En god artikkel kan bidra til å få inn rapporter fra nye hekkeområder i fylket.

Avbøtende tiltak

En rekke avbøtende tiltak er beskrevet i rapportene fra 2015 og 2016. God dialog med grunneier står fortsatt høyt på listen for å bevare gode lokaliteter og ta hensyn under gylling og slått. 2017 viser også at svartjorder er et trekkplaster for vipene, Gråmyra med sine 13 reir et godt eksempel på det. Vi oppfordrer rapportørene å gå i dialog med grunneier denne vinteren og høre om det kan settes av et stykke jord til vipene. Vipene hekker på bar bakke, gjerne med lavt gress. Dette for å få god oversikt over mulige predatorer. I nærheten trenger de høyrere gress, vekster som kan gi skjul for dunungene. Våtmark og myrområder er viktige biotoper for næringssøk. Mao er en mosaikk av ulike naturtyper viktig for at vipebestanden skal bestå og kunne forlate kategorien sterkt truet i Norsk Rødliste.

Takksigelser

Takk til Fylkesmannen i Hordaland for initiativ og støtte til prosjektet. Videre takk til alle rapportører for oppfølging og rapportering.

Distribusjon

Rapporten blir lagt i Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter, samt distribuert pr e-post til Fylkesmannen og Fylkeskommunen i Hordaland, Bergen Kommune, NOF og deltakere.

Rapporten kan med fordel kopieres opp og gis til aktuelle grunneiere, det vil øke eierskapet til vipa og kanskje motivere til en ekstra innsats for å ta vare på den sterkt truede bestanden.

Kommuner og lokaliteter

Basert på analyser av data i artsobservasjoner, telefoner fra rapportør, e-poster og besøk har vipegruppen laget rapporter fra enkelte områder i fylket. Funndata for øvrige områder er vedlagt med tall og status.

Askøy Kommune

I Askøy kommune er det først og fremst **Herdla** som er det viktigste hekkeområde for vipe. Herdla ligger helt nord på øyen og ansees som det rikeste fugleområdet i Hordaland, mye takket være det særpregede og produktive sjø- og våtmarksområdet.

Første vipe ble observert 3. mars i år og sang/spill ble observert i starten av april. Totalt i perioden anslår vi 25 rugende hunner som fikk frem 11 pulli.

Herdla Gård bruker store deler av området til produksjon av fôr, og dette, sammen med predatorer som rovfugl og mink, utgjør den største trusselen for vipene. Høyt gress gjør det vanskelig å få full oversikt over hekkeområde og antall fugler, men dialog og samarbeid med bonden fungerer bra, og ved første slått den 19.juni i år lot han store gressområder stå urørt slik at vipeungene kunne søke ly.

Det er ikke rapportert vellykket hekking av vipe fra andre områder i Askøy kommune i år.

Takk til Hege og Dag Gjerde, Frank Aasebø og fuglekikkere på Herdla.

Austevoll kommune

Helledalsmyra starter 500 meter etter fergeleiet på Hufthamar. Helldalsmyra er delt mellom fire grunneiere og blir drevet av en forpakter. Det består av vestnorsk kulturlandskap, med myr, furuskog og gresseng. Mesteparten av området nyttes til produksjon av gress til fôr. I 2017 har det vært gode hekkeforhold med høyt gress og god næringstilgang, svartjorde og sen førsteslått, grunnet mye nedbør. De første vipene ankom 10. mars, det ble observert sang/spill medio april. 19. mai er det lagt inn observasjoner av reir, egg/unger. Vi anslår at det var fem rugende hunner, og i alt kom det frem åtte pulli. Vi mangler data på om de ble flyvedyktige. Tallene i 2017 er sammenlignbare med 2016 hvor det ble funnet 5 rugende hunner og 9 pulli.

Det har også blitt observert vipe sør i kommunen, **Stangeland**, Stolmen. Det er ikke konstatert hekking, men området blir klassifisert som passene hekkebiotop, gresseng, dyrket mark, svartjorde.

Det er observert mye kråke og måker i og rundt hekkelokaliteten.

Takk til Heine Halstensen som har fulgt opp vipene i Austevoll.

Bergen kommune

Gråmyra, Hordnes har frem til 2016 blitt brukt til dyrking av gress til fôr. Grunneier har inngått avtale om at steinmasser fra veiutbyggingen Rådalen – Svegatjørn kan dumpes på området.

Utfyllingen vil heve bakkenivået med rundt en til to meter. Etter utfyllingen er ferdig primo 2018, vil

området få et topplag med jordmasser og grasproduksjon vil bli gjenopptatt. Det nordøstlige området vil trolig forbli vått og egne seg som hekke- og næringsområde for vipa. NOF har hatt god dialog med entreprenør under årets hekkesesong. Utfylling ble stanset i de områdene vi fant reir i perioden april til juni.

Årets hekkesesong har vært meget god, det ble funnet 12 reir og en relegging i juni. Her ble det observert en 1k og to dununger. Totalt i området ble det observert 11 dununger, hvor mange som ble flyvedyktige er ikke kjent. Det har vært observert både kråker og måker i området under hekkesesongen.

I september har NOF møtt grunneier og diskutert hekkesesongen 2018. Det var et godt og konstruktivt møte.

Lokaliteten har blitt fulgt og av Lars Ågren, lokale entusiaster og vipegruppen.

Unnelandsneset grenser opp til Nesvika naturreservat. Reservatet er en frodig våtmarkslokalitet ved Haukelandsvannet i Arna. Nesvika ble vernet som naturreservat i 1995. Hekkeområdene er ideelle for vipper med temporære dammer etter nedbørsperioder.

13.mars observerte grunneier de tre første vipene i området. Etter denne dato ble diverse observasjoner av vipeaktiviteter fortløpende lagt inn i Artsobservasjoner.

Vern Vipa sine Facebook- sider ble også brukt aktivt for å holde interessen oppe blant fugle- og andre interesserte. 4.april hadde Bygdanytt en to siders artikkel om vipeprosjektet på Unneland.

Vi regner med at nitten vipeunger kom på vingene i 2017. Disse var fordelt på fire par og vi regner med at det var noe reproduksjon av egg/unger i løpet av hekkesesongen på grunn av tidligere mislykket hekkforsøk. Indikasjoner på dette er at i alle fall ett kull med fire unger var klekket seint i sesongen.

Været har, som ellers i fylket, vært svært gunstig. Mye fuktighet har resultert i sein slått. Dette er jo som kjent gunstig når det gjelder næringstilgang og vern for vipene.

Mange predatorer i området, bl.a. rev, katt og kråke, og også rovfugl. Grunneier observerte mink i området tidlig i hekkesesongen. Prosjektet gikk da til innkjøp av mink-felle til bruk i forkant av 2018-sesongen.

Lokaliteten har blitt fulgt opp av rapportørene Einar G. Mortensen og Harald Simonsen. Grunneierne er også viktige øyne og ører i hele hekkeperioden.

Bømlo kommune

Kjøl fremstår som det viktigste hekkeområde for vipe i Bømlo kommune. Lenger vest ligger **Nordtun**, som har sannsynlig hekking med observasjoner fra februar frem til 3 juli. Tre adult observert.

Kjøl har et landskap med myrområder, gresseng og åpent vann. Et godt område med næringstilgang og gode skjulesteder. Det er rapportert parring/seremonier fra området. Viper ankom i mars, og siste observasjon er fra 20. juli med 14 næringssøkende individer hvor de fleste var ungfugler. Estimerer på grunnlag av dette 10 1k og antall vipere i området (14 max). Ettersom det er kupert og vanskelige observasjonsforhold antar vi at det er rundt 6 rugende hunner. Antall pulli 10. I 2016 en rugende hunn og ingen pulli.

Nordtun har få observasjoner i år, sannsynligvis har ikke vipene hekket.

Takk til Odd Hallaraker, Ann Kristin Fostervoll, Kjell Bergtun og Lars Økland, samt øvrige rapportører som har bidratt til god oppfølging og datafangst.

Etne kommune

Jordbruksområdene rundt Etne sentrum er hovedlokaliteten for hekkende vipere i Etne kommune. I tillegg har det vært observert ruging i ett reir, mulig 2 sør for sentrum, **Sæbø**. Hekkeområdene ligger på sørsiden av Etneelva i dyrket mark. De første vipene ankom medio mars, med makstall på 12. Ut fra observasjonene blir tallene 8 rugende hunner og 12 pulli. På Birkenesbøen ble det observert et vipepar med 2 unger 21 juli. Tallene viser en økning på rugende hunner fra 5 til 8, samt stigning i antall pulli fra 4 til 12.

Regnværet har resultert i at årsungene har hatt gode næringsforhold i jordbrukslandskapet, i tillegg har ungene hatt godt med skjul i det høye gresset.

Trusler mot vipene er måker, kråker og vandrefalk.

Bildet er av vandrefalken på Statens Hus, Bergen. Den har tatt en vipe som bytte. Det illustrerer at den er en farlig predator for vipene i mange av lokalitetene i Hordaland.

Foto Christian Hansen og Sveinung Klyve

Takk til Terje Håheim for god rapportering og god kontakt med andre grunneiere i Etne.

Fitjar kommune

Vestbøstادتjørno og Storemyr nord i Fitjar kommune har hatt gode forhold for hekking i år. Det har blitt rapportert inn henholdsvis 8 pulli i Vestbøstادتjørno og 12 1k på Storemyr. Vipene ankom 5. mars. De siste observasjonene er fra 1. juli med 2 par og 8 pulli. Dette er nok hekking nr 2. Reirene er lagt i områder med gressproduksjon. Det var også områder med svartjord tidlig på våren, noe som er spesielt gunstig for vipene. Gresset vokser parallelt med ungene og gir både skjul og god næringstilgang. Hekking har også vært observert i 2015 og 2016.

I **Rimbareid** er det rapportert hekking og unger hørt. Sør av Storavatnet, Øvrebygd er et par rapportert, hekking ikke kjent.

Hekkelokalitetene i Fitjar ligger på dyrket mark med gressproduksjon. Også her har det vært mye nedbør, som har gitt sen slått og gode oppvekstforhold for vipene.

Sæbø - Få observasjoner, men utelukker ikke hekking.

Predatorer, måker og kråker observert i området. Katt observert Vestbøstادتjørno. Rev finnes ikke på Fitjar og Stord.

Takk til grunneier Atle Vestbøstad for tilbakemelding og oppfølging av vipe og storspove i området, og Ole Berge Helland for rapportering.

Fjell

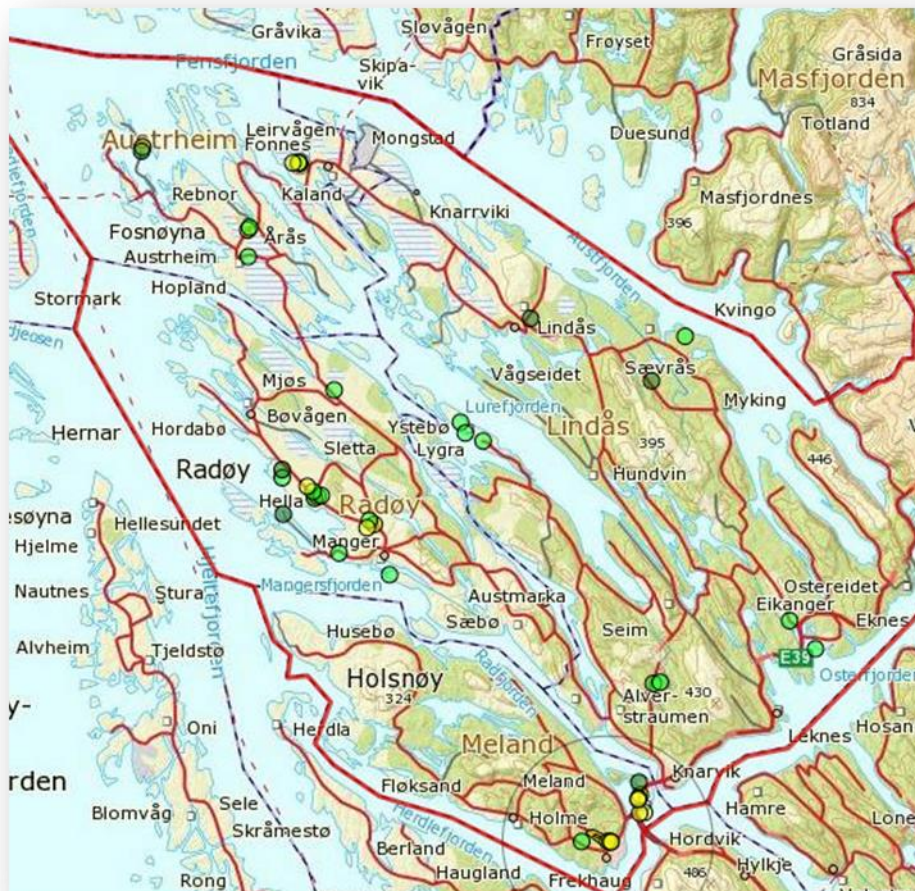
Fjell kommune har så langt vi har funnet en hekkelokalitet i Midtre Fjell, **Skjendalen vipeområde**. Området er interessant fordi det her foregår drenering og nydyrking ved at det tilkjøres trevirke og masse som jevnes og sås i. Det er etter hvert blitt mange mål med nytt jordbruksland. Samtidig som noe dyrkes opp ligger det våte områder som ikke slås nært, noe som vi har sett gir skjulested for vipeungene. De trekker bort fra reir inne på tørr mark og over i dette området. Her beiter også sau. Området er omkranset og delt opp av et veinett der det kjøres lastebiler med masse store deler av døgnet, og der det trenes hester på dagtid. Det kan hende disse forstyrrelsene har en positiv effekt ved at predatorer (kråke, skjære og måker) forstyrres mens vipene tilpasser seg! Bonden som eier området er klar over prosjektet og samarbeider med oss i forsøket på å hjelpe vipene. Det har stått igjen småteiger med høyt gress, og også her var slåttan sein i år. Det har hekket to, kanskje tre hunner, og i juni ble det sett 11 vipere i luftene ved slutten av hekkesesongen. Kanskje det kan la seg gjøre gjennom drenering å skape flere våtmarksområder i tilknytning til nydyrkingen og slik øke potensialet i området?

Kvinnherad

Kvinnherad er den kommunen i Hordaland med flest registrerte viper. I kommunen er det flere hekkelokaliteter, **Vikjo, Nes, Seim, Skarveland**, men først og fremst er det Halsnøy som skiller seg klart ut som det viktigste området. I år er det spesielle området **Sætre** (Sætre kulturmark) som har blitt fulgt tettest opp. Her er det observert over 10 pulli og trolig opp mot 10 hekkende par. I tillegg er det tilstøtende områder der det også er observert viper i hekkesesongen. Et estimat kan tyde på 20 hekkende par på alle lokalitetene på Halsnøy. Til neste år intensiveres arbeidet med å få oversikt over vipene i hele området. Mye av vipebiotopene er åpne slåttemarker nær sjø. Den våte våren gjorde at førsteslåtten skjedde først etter St.Hans, det skulle gi gode muligheter for skjul for vipene, men gjorde også observasjon vanskelig. Det er flere potensielle predatorer i området, observatør har selv sett en skjære ta en unge. Det er også godt med kråker og stormåser i området, men ikke rev. Pål Dale har vært vår faste observatør, og han har hatt god hjelp av bonden Harald S Arnevik som er aktiv i prosjektet og prøver etter beste evne å verne om vipene på sine områder. En stor takk til begge to.

Nordhordland, Austrheim, Lindås, Meland og Radøy kommune

Det er en rekke gode lokaliteter i de fire kommunene, som vist i kartet fra artsobservasjoner

Prosjektet har ikke utarbeidet en vurdering av lokalitetene, men viser til de kommunevise oversiktene i vedlegget for en oppsummering av funnene. Prosjektet vil i 2018 etterstrebe å gjøre en bedre rapportering i de beste lokalitetene i de fire kommunene. Det har vært vanskelig å få sikre tall i mange områder da det mangler flere datafelt (eks. alder/aktivitet) i observasjonene.

Os kommune

I Os var det bare på lokaliteten **Fagertunbakkane** vi fant hekkende vipper i 2017. Det etablerte seg 4 par, men det ble bare funnet tre reir med fire egg i hvert reir. To reir med fire unger i hvert reir ble klekket noenlunde samtidig. Ett reir ble mest sannsynlig ødelagt, og ny hekking fant sted. Her ble fire unger født ca. en og halv til to uker etter reir 1 og 2. P.g.a. bløte bakker og sen innhøsting kom alle tolv vipeungene seg på vingene. Av disse tolv ungene ble det ringmerket syv. Vipeungene ble meget godt fulgt opp av grunneier. Grunneier berget reirene med en bøtte da bakkane skulle "gyllast".

På **Bøbakken** i Os ble det bare to ganger observert vipe i år. Disse forsvant bare etter noen dager. 2017 er første år det ikke er hekking på Bøbakken. Sammen med Fagertunbakken har lokaliteten på Bø vært en "sikker" hekkeplass for vipe frem til 2017.

Prosjektet retter en stor takk til rapportøren Ragnar Lyssand og grunneier Ove Fagertun sin innsats for å ta vare på vipene på Fagertunbakkane.

Stord kommune

I Stord kommune er det rapportert ankomst med et makstall på 14 vipper i **Kyvikjo** i mars. Vipene oppholdt seg på stranden og et skjær rett utenfor. Det er ikke kjent hvor de eventuelt er gått til hekking. Det er flere gode hekkelokaliteter i jordbrukslandskapet. Det er rapportert om 2 par i passende hekkebiotop i Kyvikjo.

Vi mangler data om det har vært rugende hunner og vellykket klekking i områdene. Det samme gjelder årene 2015 og 2016.

17. april ble det observert to par på **nedre Rommetveit**, den samme lokaliteten som det hekket 1 par i fjor.

Takk til Tor Helge Heggland for god oppfølging og rapportering.

Sveio kommune

Rundt påsketider ble det funnet vipe på samtlige lokaliteter. Ved lokaliteten på Rød ble det observert ett par. I fjor var det to par som hekket her – grunneieren mente at det muligens kunne være to par i år. Ellers ser det slik ut foreløpig (antall par i fjor i parentes): Bjellandsvatnet (bildet) to par (1), Viksefjorden to par (2) og Kvalvåg ett par (1). Status quo i forhold til 2016 med andre ord.

Vipelokalitetene ble kartlagt følgende dager: 14. april, 30. april, 14. mai, 4. juni og 17. juni.

Prosjektet retter en stor takk til rapportør Odd W. Jacobsen og grunneierne både på Kvalvåg og Rød for deres positive holdning til vipene.

Voss kommune

Rapportør har observert to par **Myrkdalsdeltaet**. Kun to stk 1k flygedyktige observert senere i sesongen sammen med et adult par. Begge par i Myrkdalen var varslende/engstelig.

Ingen andre etablerte par funnet i Voss.

Prosjektet takker rapportøren Øyvind Rulnes for årets innsats.

Øygarden kommune

21.mai 2017 kunne vi rapportere at vipene i **Tjeldstø naturreservat** har fått unger. Sannsynlig med fem hekkende par, ett ved Husvatnet og fire par i sør-østre del av reservatet. Ungene er truet av måke- og kråkefugler som hekker i nærheten. Men vipene har heldigvis sitt effektive fellesforsvar som raskt går til motangrep når faren er der. Vipene fluktuerer mellom områdene i den sørlige delen av naturreservatet.

En mulig predator i området, i tillegg til kråke- og måkefugler, er mink. Denne ble observert i 2016. Med så få vipen til å forsvare seg mot predatorer er hekkingen avhengig av optimale forhold under hekkingen. Vipelokaliteten, som grenser ut mot Hjeltefjorden i øst, har også bl.a. hekkende tjeld, rødstilk og storspove i lokaliteten.

Årets hekkesesong for vipene må sies å ha vært svært bra; minimum elleve unge på vingene, sannsynligvis flere. Rapportør har vært Harald Simonsen.

Vedlegg//

Resultater fra 2017, 2016 og 2015

2017

Antall hekkende vipper og antall pulli 2017						
Kommune	Lokalitet	# individ	# rugende	# egg	# pulli	Status
Askøy	Herdla	30	15		20	sikker hekking
Askøy	Ask	3	2	8		mislykket
Austevoll	Helledalsmyrane	10	5		8	sikker hekking
Austrheim	Utkilen	2	1		2	sikker hekking
Austrheim	Purkebovatnet	2	1		2	sikker hekking
Bergen	IKEA	2	1		1	sikker hekking
Bergen	Unneland	8	4		19	sikker hekking
Bergen	Hordnes	18	13		16	sikker hekking
Bergen	Stend	0	0		0	ingen hekking
Bergen	Kalandsviken natureservat	6	2			trolig hekking
Bergen	Haukåsmarken					ingen hekking
Bømlo	Kjøl	12	6		10	Sikker hekking
Etne	Etneosen	22	8		12	Sikker hekking
Fitjar	Rimbereid	2	1		1	Sikker hekking
Fitjar	Vebøstad	8	4		8	Sikker hekking
Fitjar	Storemyr	12	6		12	Sikker hekking
Fjell	Midtre	4	3		8	sikker hekking
Kvam	Tørvik	10	2		3	sikker hekking
Kvinnherad	Eid og Sætre	14	7		11	Sikker hekking
Kvinnherad	Nes (Rosendal)	2	1		4	Sikker hekking
Kvinnherad	Skarveland	8	4		10	sikker hekking
Kvinnherad	Halsnøy	40	20		11	sikker hekking
Kvinnherad	Hydroanlegget Husnes	10	5		3	sikker hekking
Kvinnherad	Seimsfoss	2	1	4	3	sikker hekking
Lindås	Innluro	8				usikker hekking
Lindås	Lindås senter	2	1		4	sikker hekking
Lindås	Lindås kulturlandskap	12	6		4	sikker hekking
Lindås	Eikangervåg					
Lindås	Åse nedre	5				Usikker hekking

Vern vipa i Hordaland

Lindås	Festo					
Masfjorden	Sleire	2	1		2	sikker hekking
Meland	Flatøy	2	1		1	
Meland	Langeland	6	1		3	trolig hekking
Meland	Mjåtveiteilva N	2	1			Sikker hekking
Os	Bøbakken	0	0	0	0	ingen hekking
Os	Fagertunbakken	8	3	12	12	sikker hekking*
Radøy	Askeland	0				ikke rap. I år
Radøy	Krosshøyden	9	3		3	Sikker hekking
Radøy	Vågenes kulturlandskap	1				Usikker
Radøy	Rognkallsekkja/Hella	16	3		10	Sikker Hekking
Stord	Kyvikjo	14				ingen hekking
Sveio	Kvalvåg					ingen hekking
Sveio	Bjelland	2	1			Sikker hekking
Sveio	Rød	2	1		2	Sikker hekking
Sveio	Viksefjorden	4				usikker
Voss	Lotatræet					ingen hekking
Voss	Lønøyane					ingen hekking
Voss	Flatland					ingen hekking
Voss	Myrkdal	4	2		4	sikker hekking
Øygarden	Husvatnet/Tjeldstømarken	9	4		11	sikker hekking
Sum		335	140	24	220	

2016

Antall hekkende vipper og antall pulli 2016

Kommune	LOKALITET	# Individ	# Rugende	# Egg	# Pulli	STATUS
Askøy	Herdla	31	18		20	sikker hekking
Askøy	Ask	0				ingen hekking
Austevoll	Helledalsmyrane	14	5		9	sikker hekking
Austrheim	Utkilen	2	0			
Austrheim	Purkebovatnet	0				ingen hekking
Bergen	IKEA	2	1		2	sikker hekking
Bergen	Unneland	6	3	4	7	sikker hekking

Vern vipa i Hordaland

• • •

Bergen	Hordnes	5	3		4	sikker hekking
Bergen	Stend	2	1			mislykket
Bergen	Kalandsviken natureservat	2	1		1	sikker hekking
Bergen	Haukåsmarken	2	1		1	Trolig flere unger
Bømlo	Kjøl	4	1		5	Sikker hekking
Etne	Etneosen	22	5		4	Sikker hekking
Fitjar	Rimbereidtjødno	5	1			usikker
Fitjar	Vebøstad	6	1		4	Sikker hekking
Fitjar	Storemyr					
Fjell	Midtre	4	3		4	sikker hekking
Kvam	Tørvik	11	2	2	3	sikker hekking
Kvinnherad	Eid og Sætre	10	5		4	Sikker hekking
Kvinnherad	Nes (Rosendal)	5	3			Trolig hekking
Kvinnherad	Skarveland	9	4		8	sikker hekking
Kvinnherad	Halsenøy					
Kvinnherad	Hydroanlegget Husnes	10	6		3	sikker hekking
Kvinnherad	Seim	2	1			sikker hekking
Lindås	Innluro	5				usikker
Lindås	Lindås kulturlandskap	8	2			Trolig hekking
Lindås	Eikangervåg	1	1		1	Trolig hekking
Lindås	Åse nedre	2	1			Trolig hekking
Lindås	Festo	4	1			trolig hekking
Masfjorden	Sleire					
Meland	Flatøy	2	1			trolig hekking
Meland	Langeland	2	1			trolig hekking
Meland	Mjåtveiteilva N	2	1			Trolig hekking
Os	Bøbakken	4	2	8	3	sikker hekking
Os	Fagertunbakken	6	3	8	6	sikker hekking
Radøy	Askeland	2				Usikker
Radøy	Krosshøyden	2	1			Reir, unger hørt
Radøy	Vågenes kulturlandskap	2	1			Usikker
Radøy	Rognkallsekkja	4	2			Usikker
Stord	Kyvikjo	2	1			Usikker
Sveio	Kvalvåg	2	1	4		Sikker hekking
Sveio	Bjelland	2	1	4		Sikker hekking
Sveio	Rød	4	2	8	7	Sikker hekking
Sveio	Viksefjorden	4	1	4	2	Sikker hekking

Vern vipa i Hordaland

• • •

Voss	Lotatræet	3				Ikke gjenfunnet
Voss	Lønøyane	1				Ikke gjenfunnet
Voss	Flatland	2				Ikke gjenfunnet
Voss	Myrkdal					
Øygarden	Husvatnet/Tjeldstømarken	4	2		4	sikker hekking
Sum		224	90	42	102	

2015

Antall hekkende vipper og antall pulli 2015

KOMMUNE	LOKALITET	# Individ	# Rugeende	# Egg	# Pulli	STATUS
Askøy	Herdla	24	12		9	sikker hekking
Askøy	Ask	4	2		3	sikker hekking
Askøy	Ravnanger	2	1			Avbrutt
Austevoll	Helledalsmyrane omr 1	2	1			Trolig hekking
Austrheim	Utkilen	2	1			Trolig hekking
Bergen	Heiane	2	1			Mislykket
Bergen	IKEA	6	3		6	Død
Bergen	Unneland	6	3		5	sikker hekking
Bergen	Hordnes	2	1			Mislykket
Bergen	Stend	2	1		1	sikker hekking
Bømlo	Kjøl	2	1			Trolig hekking
Bømlo	Kjøl	2	1			Trolig hekking
Bømlo	Kjøl	2	1			Mislykket
Etne	Etne osen sør	8	4		4	
Etne	Øyna Reir I	2	1	3		
Etne	Øyna reir II	2	1	4	1	
Etne	Øyna reir III	2	1	4		
Etne	Sæbø	2	1			
Etne	Gård øst for sentrum reir II	2	1	4	3	Suksess
Etne	Gård øst for sentrum reir I	2	1			
Fitjar	Rimbereid	2	1			Trolig hekking
Fitjar	Rimbereidtjødno	2	1			Usikker
Fitjar	Vebøstad	4	2			Trolig hekking
Fjell	Midtre	4	2		2	sikker hekking

Vern vipa i Hordaland

• • •

Kvam	Tørvik	4	2		2	sikker hekking
Kvam	Lysenvatnet	1		3		Trolig hekking
Kvinnherad	Eid	2	1			Trolig hekking
Kvinnherad	Sætre 1	4	2			Trolig hekking
Kvinnherad	Sætre 2	2	1			Trolig hekking
Kvinnherad	Eidsvik	4	2			Trolig hekking
Kvinnherad	Tofte	4	2			Trolig hekking
Kvinnherad	Fjellhaugen	4	2		1	sikker hekking
Kvinnherad	Seim	2	1		2	sikker hekking
Lindås	Innluro	8	4			Trolig hekking
Lindås	Lindås kulturlandskap	6	3			Trolig hekking
Lindås	Eikangervåg	2	1			Trolig hekking
Lindås	Keila villsaubeite	6	3			Trolig hekking
Masfjorden	Sleire	2	1		5	sikker hekking
Meland	Flatøy Vipelokaltet	2	1		5	sikker hekking
Meland	langeland	2	1			Trolig hekking
Os	Bøhaugen	2	1		3	sikker hekking
Os	Fagertunbakken	6	3			sikker hekking
Osterøy	Borgovatnet	2	1		3	sikker hekking
Radøy	Askeland	2	1			Mislykket
Radøy	Krosshøyden	2	1			Reir, unger hørt
Radøy	Nordre Floni	2	1			Reir, egg/unger
Radøy	Rognkallsekkja	4	2			
Radøy	Hella	22	11			Trolig hekking
Stord	Frugarden	2	1			
Sveio	Våge - vipe 1	2	1			Trolig hekking
Sveio	våge - vipe 2	2	1		1	Trolig hekking
Sveio	Våge - vipe 3	2	1			Trolig hekking
Sveio	Bjellandsvatnet - vipe 1	2	1			Trolig hekking
Sveio	Bjellandsvatnet - vipe 2	2	1			Trolig hekking
Sveio	Bjellandsvatnet - vipe 3	2	1			Trolig hekking
Ulvik	Gauro	6	3			Trolig hekking
Voss	Lotatræet	12	6		4	sikker hekking
Øygarden	Husvatnet	2	1			Avbrutt hekking
Øygarden	Tjeldstømarken	6	3		1	sikker hekking
Sum		227	113	18	61	

